

Sygn. akt II KK 386/22

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2022 r.,

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

sprawy Ł. R. skazanego z art. 209 § 1 k.k.,

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 18 stycznia 2022 r., sygn. akt X Ka 1070/21,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Woli w Warszawie

z dnia 27 września 2021 r., sygn. akt IV K 1400/20,

p o s t a n o w i ł

1. oddalić kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną;

2. zwolnić skazanego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego;

3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego T. P., Kancelaria Radcy Prawnego w W., kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa złote i 80/100), w tym 23 % VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji na rzecz skazanego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 września 2021 r., w sprawie o sygn. akt IV K 1400/20, Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie, oskarżonego Ł. R. uznał za winnego popełnienia zarzucanego przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. polegającego na

tym, że w okresie od 23 marca 2016 r. do 22 sierpnia 2020 r. w W. na terenie dzielnicy B., uporczywie uchylał się od obowiązku alimentacyjnego na rzecz A. C. w wysokości 500 zł miesięcznie, poprzez niepłacenie zasądzonych wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli VI Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 1 marca 2016 r., sygn. akt VI RC [...], rat alimentacyjnych, gdzie łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych – i za to wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu - radcy prawnego T. P. - kwotę 504 zł tytułem wynagrodzenia, a na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego w całości od zapłaty kosztów sądowych obciążając nimi Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonego. Po jej rozpoznaniu Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 18 stycznia 2022 r., sygn. akt X Ka 1070/21, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego Ł.R., który zarzucił rażące naruszenie prawa mające istotny wpływ na jego treść, to jest art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., poprzez brak odniesienia się przez Sąd II instancji do całości materiału dowodowego i pominięcie w ocenie istotnej okoliczności sprawy wskazującej na to, że wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie, VI Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 1 marca 2016 r. (sygn. akt VI RC [...]) zasądzający od skazanego na rzecz małoletniego A. C alimenty w wysokości 500 zł miesięcznie zapadł zaocznie i skazany nie odebrał go na skutek zmiany miejsca pobytu (*por. uzasadnienie wyroku Sądu I instancji - str. 5 uzasadnienia*), wobec czego nie miał świadomości, że jest zobowiązany do płacenia alimentów na rzecz małoletniego syna, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego sprawy i bezzasadnego utrzymania w mocy wyroku Sądu I instancji wymierzającego skazanemu bezwzględną karę 3 miesięcy pozbawienia wolności.

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości jako oczywiście niesłusznego i uniewinnienie skazanego. Nadto, na podstawie art. 623 k.p.k. sformułował wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu według norm przepisanych, które

to koszty nie zostały opłacone ani w całości, ani w części, a także o zwolnienie skazanego od ewentualnej opłaty sądowej od kasacji.

W odpowiedzi na kasację obrońcy skazanego prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna i to w stopniu oczywistym, o jakim mowa w art. 535 § 3 k.p.k., a zatem podlegała oddaleniu na posiedzeniu w trybie tego przepisu. Analiza zarzutów kasacyjnych nie wykazała, by w sprawie doszło do rażącego naruszenia prawa, o którym mowa w art. 523 § 1 k.p.k.

Zarzut kasacyjny nie uwzględnia w żaden sposób tego, że skarga ta powinna zostać skierowana przeciwko orzeczeniu sądu II instancji. Tymczasem Sąd odwoławczy w niniejszej sprawie nie czynił ustaleń faktycznych, a więc nie mógł naruszyć art. 7 k.p.k. – a tym bardziej art. 410 k.p.k.

W szczególności wykazać jednak należy, że nie doszło do pominięcia znaczenia w sprawie tej okoliczności, iż „wyrok sądu cywilnego zapadł zaocznie” – a więc Sąd I instancji, uwzględniając tę kwestię i czyniąc na jej podstawie ustalenia faktyczne, orzekał na podstawie „całości materiału dowodowego”. Sąd Rejonowy miał na uwadze, że wyrok zapadł zaocznie, jednak nie uznał, by brak obecności oskarżonego w czasie ogłoszenia wyroku stanowił kontratyp uwalniający go od obowiązku łożenia na utrzymanie dziecka. Trafnie wskazał, że wydanie przez sąd cywilny wyroku zasądzającego alimenty pod nieobecność oskarżonego (wówczas pozwanego) nie mogło wyrzucić konsekwencji dla oceny zaistnienia strony podmiotowej przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. i należało uznać, iż oskarżony miał wiedzę o swoim zobowiązaniu, skoro taki wniosek wynikał z całości materiału dowodowego. Oceniał więc oświadczenie oskarżonego o braku tej wiedzy jako niewiarygodne i niemogące stanowić podstawy do czynienia ustaleń faktycznych. Podkreślił Sąd, że oskarżony wiedział, iż posiada syna i jak sam przyznał, nigdy nie płacił na jego utrzymanie. Stwierdził Sąd Rejonowy – „To, że rodzic dziecka ma obowiązek jego utrzymania jest wiedzą normalną, standardową i z wyjaśnień nie wynika, ażeby oskarżony nie zdawał sobie z tego sprawy. (...) W ocenie Sądu oskarżonego po prostu nie interesowało to, czy Sąd uregulował wysokość środków,

które powinien on płacić na dziecko, na jaką kwotę i ewentualnie od kiedy - bo i tak na dziecko zamiaru płacić nie miał”.

Podkreślenia wymaga, że wyrok zasądzający alimenty zapadł w dniu 1 marca 2016 r., a więc oskarżony miał czas uzyskać wiedzę co do spoczywających na nim obowiązków, tym bardziej, że na jego mocy ustalono w pierwszej kolejności ojcostwo oskarżonego (k. 18). Nie można też przyjąć, że ignorowanie wszystkich spraw odnoszących się do ciążących na ojcu obowiązkach wobec dziecka, niestawianie się na kolejne terminy rozprawy, a następnie nie odbieranie pism z sądu, stanowi prosty sposób na uniknięcie obowiązku płacenia alimentów, a następnie na uniknięcie odpowiedzialności za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k.

Chociaż nie został w kasacji podniesiony zarzut naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. to należy zwrócić uwagę, iż Sąd odwoławczy odniósł się do twierdzeń apelacji dotyczących kwestii niewiedzy oskarżonego o spoczywającym na nim obowiązku alimentacyjnym – i uczynił to w sposób rzetelny oraz prawidłowy. Należy wskazać, że tego rodzaju zarzut, jak obecnie w kasacji, nie został podniesiony wcześniej w apelacji. Jedynie w jej uzasadnieniu skarżący podniósł wówczas, że skazany nie wiedział, iż Sąd uregulował wysokość środków, które powinien on płacić na dziecko. Dlatego też Sąd odwoławczy nie ustosunkował się do tego zagadnienia w sposób bezpośredni, co nie stanowiło naruszenia standardu kontroli odwoławczej, skoro argumentacja ta znalazła się jedynie w jednym zdaniu uzasadnienia. Sąd odwoławczy natomiast prawidłowo wskazał, że argumenty skarżącego podniesione we wniesionej apelacji nie odnosiły się do okoliczności pominiętych lub niedostrzeżonych przez Sąd Rejonowy, a jedynie sprowadzały się do polemiki z ustaleniami tego Sądu i dokonaną przez niego oceną zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. O popełnieniu błędu przy ustalaniu stanu faktycznego w niniejszej sprawie przez Sąd I instancji nie może być zatem mowy.

Kasacja w całości poświęcona jest próbie podważenia sposobu oceny dowodów przez Sąd I instancji. Tymczasem kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia o bardzo rygorystycznych uwarunkowaniach formalnych co do rodzaju i konstrukcji zarzutów kasacyjnych. W żadnym razie nie jest wystarczającym do uwzględnienia kasacji oparcie się przez jej autora na prezentacji własnych ocen materiału dowodowego i własnych wniosków z tych ocen płynących, bez wykazania

uchybień – i to rażących – w procedowaniu bądź rozumowaniu sądu odwoławczego, które w dodatku mogły mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Postępowanie kasacyjne nie jest zwykłą, trzecią instancją odwoławczą, nie służy zatem do inicjowania powtórnej kontroli w zakresie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ani ponownej kontroli poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, lecz ma na celu eliminację błędów wynikających z wadliwego w stopniu rażącym zastosowania przepisów prawa materialnego lub procesowego albo związanych z wystąpieniem przesłanek z art. 439 § 1 k.p.k., tj. tzw. bezzwzględnych podstaw odwoławczych (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 lipca 2021 r., I KK 121/20, LEX nr 3304206; z dnia 13 maja 2021 r., V KK 149/21, LEX nr 3269964*). Z oczywistą bezzasadnością kasacji mamy więc do czynienia w sytuacji, gdy już na pierwszy rzut oka, z jedynie pobieżnej, a nie wnikliwej oceny podniesionych w niej zarzutów w jasny sposób wynika, że są one nietrafne i nie mogą doprowadzić do oczekiwanego przez skarżącego rezultatu w postaci wzruszenia zaskarżonego orzeczenia (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 2021 r., II KK 184/21, LEX nr 3304207*). Taka właśnie sytuacja wystąpiła w przedmiotowej sprawie.

W konsekwencji, nie można było uznać, że doszło do podniesionego w zarzucie kasacyjnym naruszenia przepisów dotyczących sposobu dokonywania kontroli apelacyjnej. W rezultacie Sąd Najwyższy uznał za oczywiście bezzasadną kasację i oddalił skargę w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. zwolniono skazanego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne.

Na podstawie § 4 ust. 3 oraz § 17 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, zasądzono na rzecz obrońcy z urzędu - radcę prawnego T.P. - od Skarbu Państwa kwotę 442,80 zł, obejmującą także VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji na rzecz skazanego Ł.R.

[as
al]

